

**İSTANBUL
MİLLÎ EĞİTİM
MÜDÜRLÜĞÜ**

İstanbul Milli Eğitim Müdürlüğü

İŞYERİ SAĞLIK VE GÜVENLİK BİRİMİ

2019

OKULDA DİYABET EĞİTİMİ PROGRAMI

SORUMLULUKLAR BELGESİ

ÇERÇEVESİNDE OKULDA YAPILMASI

GEREKENER

OKULDA SAĞLIK HİZMETLERİ NEDİR?

Öğrencilerin, okul çalışanlarının ve okul ziyaretçilerinin sağlığının değerlendirilmesi, geliştirilmesi, okulda sağlık bilincinin sağlanması ve sürdürülmesi, öğrenciye dolayısıyla topluma sağlık eğitiminin verilebilmesi için yapılan çalışmaların tümünü ifade eder.

Okulda sağlık öğrencilerin öğretmenlerin ve okul çalışanlarının ruhsal, bedensel ve sosyal açıdan tam bir iyilik halidir.

OKULDA SAĞLIK NEDEN ÖNEMLİDİR?

- * Erken fark edilen büyüme-gelişme bozukluklarının önüne geçmek daha kolaydır.
- * Bu dönemde alınacak koruyucu önlemler yaşam boyu yararlı olur.
- * Okul ortamında kazaların gelişmesi olasılığı fazladır.
- * Görme ve işitme sorunları öğrencileri başarısızlığa götürebilir.
- * Okulda sağlık eğitimi yapılabilir. Bulaşıcı hastalıkların yayılma hızı daha fazla olabilir. Ancak aşılama gibi koruyucu önlemler daha kolay alınabilir.

Bu amaçla Bakanlığımız okulda sağlık alanında, paydaş bakanlıklar, kurum ve kuruluşlarla çeşitli protokoller, iř birliktelikleri yaparak geleceğimizin teminatı olan çocuklarımıza, okul çalışanlarına ve dolayısıyla da tüm toplumu bu sürece katmış oluyoruz.

Bakanlığımızın yapmış olduğu ve halen yürürlükte okulda sağlık ve çocuklarımızın sağlık bilinçlerini yükseltmek için uygulanan projelerimizden birisi de Sağlık Bakanlığı, Türkiye Halk Sağlığı Kurumu Ve ocuk Endokrinoloji Derneği arasında yapılan Okulda Diyabet Programı ve iř Birliği Protokolü.

OKUL YÖNETİMİNİN SORUMLULUKLARI

Okulun sorumlulukları diyabetli öğrencinin kendi kendine diyabet bakımı kapasitesine göre değişmektedir.

İnsülin uygulanması ve kan şekeri ölçümü psikomotor beceri, kan şekeri düzeylerini yorumlamak ise bilişsel beceri gerektirmektedir. Küçük çocuklar bunları yardımsız yapamazlar.

Ayrıca diyabetli çocuklar okul ortamında kendi diyabetlerini yönetebilseler bile orta/şiddetli hipoglisemi yaşadıklarında ve glukagon uygulaması gerektiğinde yardıma ihtiyaç duymaktadırlar. Bu çerçevede okul yönetimlerinin sorumlulukları vardır.

1- Milli Eğitim Bakanlığının 24.02.2013 tarihli Diyabetli Öğrenciler Genelgesi'ni (http://mevzuat.meb.gov.tr/htrn1/2013_6/2013_6.html) incelemek ve bütün öğretmenlerin okumasını sağlamak,

2- Diyabetli çocuklara okula kabulünden başlayarak her aşamada kendi yaşlıları gibi davranılmasını, beden eğitimi ve okul gezileri basta olmak üzere her türlü aktivitesine katılmasını sağlayarak ve aileye her konuda destek olmak,

GENELGE

2013/6

Ülkemizde okul çağında 20.000 nin üzerinde diyabetli çocuk olduğu tahmin edilmektedir. Tip 1 Diyabet, daha çok çocuklarda görülen ve yaşam boyu süren bir hastalık olup, kan şekerinin yakın takibi ve insülin tedavisi önemlidir. Bu takibin sürekliliği gerektiğinden öğrencilerin okul zamanlarında kan şekerine bakılması ve insülin yapılması gereklidir. Kan şekeri düşüklüğü diyabetli çocuklar için acil bir durumdur ve gerekli müdahale yapılmadığında, şeker komasına girmelerine neden olabileceğinden aşağıdaki hususlara dikkat edilmesi gerekmektedir.

1- Diyabetli çocukta kan şekeri düşmesi belirtilerinin görülmesi halinde acilen en yakın sağlık merkezine ulaştırılmasının sağlanması,

2- Tüm okul personelinin, okul idaresi aracılığı ile diyabet hastalığı belirtileri ve acil durumlarda nasıl davranılması gerektiği konularda eğitim almalarının sağlanması,

3- Öğretmenlerin, çocukların çok su içmesini, ders sırasında sık tuvalete gitmesini, kilo kaybı, okul performansında beklenmeyen düşüş ve izah edilemeyen bitkinlik gibi bulguları fark etmesi halinde, çocuğun diyabet olabileceği konusunda ailelerini uarması,

4- Acil durumlarda diyabetli çocuğun ailesi ve hekimine ait iletisin bilgilerinin ilgili müdür yardımcısı, öğretmen ve servis şoförlerinde bulunması, bir taraftan aileye ulaşırken diğer taraftan "112 acil servise" haber verilerek çocuğun en yakın sağlık merkezine ulaştırılmasının sağlanması,

5- Okul öncesi eğitim, temel eğitim ve ortaöğretim çağında hekim tarafından Tip 1 Diyabet tanısı konulan çocuklara taburcu olurken öğretmenlerine ulaştırmak üzere bir mektup verilmektedir. Bu mektubu alan öğretmen, okul idaresi, diyabetli çocuğun ailesi ve hekimle işbirliği içinde okuldaki bakımının desteklenmesi,

6- *Diyabet tedavisinde, diyabetli çocuklarda beslenenin önemi nedeniyle ara öğün almaları konusunda sınıflarında ara öğün almaları okullarda ders programlan aksatılmadan 3 ana, 3 ara öğün şeklinde beslenmelerini sağlayacak ortamların hazırlanmasına izin verilmesi, yatılı ve pansiyonlu okullarda ders programlan aksatılmadan 3 ana, 3 ara öğün şeklinde beslenmelerini sağlayacak ortamların hazırlanması,*

7- Diyabetli çocukların okul yaşamlarında desteklenmesi amacıyla okullarda kan şekeri ölçülmesine ve insülin yapılmasına yardımcı olunması, mümkünse okullarda bunun için uygun mekândan oluşturulması,

8- Diyabetli çocuğun izni alınarak hastalığı ile ilgili diğer öğrencilerin bilgilendirilmesi,

9- Diyabetli çocukların arkadaşlarının katıldığı aktivitelere katılmasının sağlanması, (Beden eğitimi dersleri, okul gezileri, spor müsabakaları, törenler vb.) diyabetli oldukları için bu tür aktivitelerden uzak tutulması yoluna gidilmemesi, kan şekeri düşüklüğünün önlenmesi amacıyla etkinlikler sırasında ek ara öğün almalarına ve kan şekerinin ölçmelerine izin verilmesi,

10 - *Uzun süreli sınavlar sırasında; Tip 1 Diyabet hastası olduğunu gösterir raporu olan öğrencilerin sınav salonuna girerken yanlarında kan şekeri ölçümü aleti (glukometre) ve buna ait malzemeler, meyve suyu veya kesme şekeri bulundurmalarına ve sınav sırasında insülin yapılmasına izin verilmesi, sınav görevlilerince kendini kötü hissettiğini söyleyen öğrenciye yardımcı olunması, çocuğun kendisini tutamayacak kadar idrar yapma ihtiyaç duyması halinde görevli ile birlikte tuvalete gitmelerine izin verilmesi,*

11- *Diyabetli öğrencilerin yaşam boyunca sağlıklarının korunması ve kendilerini güvende hissetmeleri için okulda gerekli tedbirlerin alınmasına yönelik olarak idareciler, öğretmenler, veliler ve servis şoförlerinin yakın işbirliğinde olmasının sağlanması,*

3 - Diyabetli öğrencilerin okuldaki sınavlarda ve merkezi sınavlara tedavisini aksatmadan ve gerekli önlemleri alarak katılmasını sağlamak, Bu konuda öğrencilere rehberlik etmek,

4 - Okul hemşiresinin, diyabetle doğrudan ilgili öğretmenlerin ve diğer okul personelinin diyabetle ilgili kurs ve eğitim programlarına katılmasına sağlamak,

5 - Her yıl 14 Kasım Dünya Diyabet Günü'nde "Çocuklarda Diyabet" konulu etkinlik düzenlemek ve bu amaçla <http://okulsagligi.meb.gov.tr> adresindeki videoların kullanılmasını sağlamak.

6 - Hipoglisemi gibi acil durumlarda diyabetli öğrenciye genelge hükümleri kapsamında gerekli yardımları sağlamak,

7 - Diyabetli öğrenci ve ailesi talep ediyorsa diyabetli çocuğa kan şekerini ölçme ve insülin uygulaması için özel bir yer sağlamak, sınıfta ve diğer okul aktiviteleri sırasında gerektiğinde kan şekerini ölçmesine izin vermek

8 - Diyabetli öğrencinin okul hemşiresine veya eğitim almış okul personeline istediği sıklıkta başvurmasına izin vermek,

9 - Hipoglisemiye önlerken veya tedavi etmek için diyabetli öğrenciye istediği her yerde (sınıf okul sevişi vs.) ara öğün almasına izin vermek,

10 - Glukagonun buzdolabında saklanması konusunda yardımcı olmak

11 - Okulda çıkan yemeklerin, kalori, karbonhidrat ve yağ içerikleri hakkında aileye bilgi vermek,

ÖĞRETMENİN SORUMLULUKLARI

- Okulda diyabet bakımı eğitimlerine katılarak,
- Milli Eğitim Bakanlığı'nın 24.02.2013 tarihli Diyabetli Öğrenciler Genelgesi'ni (<http://mevzuat.meb.gov>)

incelemek ve diğer eğitim belgelerini okumak,

- Hipoglisemi gibi acil durumlarda diyabetli öğrenciye olabildiğince çabuk, genelge hükümleri kapsamında gerekli yardımları sağlayarak, meyve suyu ve/veya kesme seker tedariki konusunda yardımcı olmak, kan şekeri düzeline kadar öğrencinin gözetim altında olmasını sağlamak,

- Bilinç kaybı/bozukluğu ile giden şiddetli hipoglisemi durumlarında ailenin önceden alınmış onayına dayanarak Glukon uygulama ve sonra gerekirse 112'yi ve aileyi aramak.
- Diyabetli çocuğun öğün ve ara öğün saatlerini aile ile işbirliği içinde ve diğer öğrencilerin de uyacağı şekilde ayarlamaya yardımcı olmak,
- Hipoglisemiye önlerken veya tedavi etmek için diyabetli öğrencinin sınıfta ara öğün almasına izin vermek,

- Diyabetli öğrencinin insülin saatlerine uymasını, gerekirse ek doz insülin yapmasına ortam sağlamak,
- Diyabetli çocuğa gerektiğinde sınıf içerisinde kan şekeri ölçmesine ve insülin yapmasına izin vermek,
- Diyabetli çocuğun su içmesi ve tuvalete gitmesi için izin vermek,

- Diyabetli çocuğun okul aktivitelerine tam olarak katılmalarını sağlamak, onun "diyabetli" olarak damgalanmasına ve sınıf içinde ayırıcı tutumlara maruz kalmasını önlemek,
- Diyabetli çocuğun iznini alarak, sınıf arkadaşlarına diyabeti anlatmak ve çocuğun durumu konusunda bilgi vermek,
- Aile ve çocuğu izleyen diyabet ekibi ile tam bir işbirliği içinde olmak...

TIP 1 DİYABETLİ ÇOCUKLAR İÇİN OKUL EYLEM PLANI

- Ailenin okul yönetimini veya ilgili öğretmeni bilgilendirmesini takiben, Tip 1 diyabetli çocuğun okuldaki yaşamından sorumlu bir kişinin belirlenmesi. Bu kişi varsa ve ideal olarak okul hemşiresi, hemşire yoksa sınıf öğretmeni/ rehber öğretmen veya okul yönetiminin belirleyeceği bir öğretmen olabilir.
- Diyabetle ilgili her konu ve sorunla ilgili olarak ailenin ve diyabet ekibinin bu kişi ile iletişim içinde olmasının sağlanması.

- Aile bireylerine ait telefon numaralarının kolay ulaşılabilecek bir Şekilde kayıt edilmesi.
- Görevlendirilen bu kişinin, insülin enjeksiyonu, kan Şekeri lm, Tip 1 diyabet ve diyabete bağlı geliŐebilecek ve acil müdahale gerektiren durumlar (zellikle kan Şekeri düşüklüğü) konusunda eğitilmesi, gerektiğinde ailenin yazılı onamı ile Glukagon isimli ilacı uygulamasının sağlanması. Bu konudaki eğitimler için aile ve çocuğu izleyen diyabet ekibinin katkısı alınabilir.
- Ayrıca
<http://www.arkadasimdiyabet.com/assets/ogreniyoruz/okuyarak-ogrenelim/arkadas-olma.pdf>
- linkindeki kitabı okuması sağlanabilir.

- Yasal zorunluluk olmamakla birlikte, görevlendirilen bu kişinin ailenin yazılı onayı ile ve ihtiyacı olan çocuklara insülin enjeksiyonu ve kan şekeri izlemi konularında destek olmasının ve gerektiğinde aileye danışarak ek doz insülin yapmasının sağlanması.
- Diyabetli her çocuğun ailesinden eğitim yılı başında, ‘Bireysel Tedavi Planı’ (Bu plan çocuğu izleyen diyabet ekibi tarafından hazırlanacak ve aile ile okula gönderilecektir) istenmesi ve bu planın ilgili öğretmenler ve varsa hemşire ile paylaşılması.

- Reviri olmayan okullarda çocuk ve aile isterse insülin enjeksiyonlarının yapılabilceği bir odanın sağlanması ve Őiddetli kan Őekeri dūŐüklüđü durumunda kullanılmak üzere 'glukagon' kitinin saklanabilceği bir buzdolabı bulundurulması.
- Okulda diyabete uygun beslenme konusunda destek olunması.

- Mümkünse diyabetli çocuğun sınıfında içinde meyve suyu veya küp Şeker, kan Şekeri lm cihazı ve stripleri pamuk, plastik bardaklar bulunan “Diyabet Acil Yardım antası” bulundurulması.
- Hemşire olmayan okullarda en yakın aile hekimliği merkezi ile bağlantı kurularak, acil durumlarda hızlı müdahale ve destek imkanı sağlanması.

**İSTANBUL
MİLLÎ EĞİTİM
MÜDÜRLÜĞÜ**

Teşekkür Ederiz

